До історії жидів на Поділлі.

Документи, що друкуються далі, взято з уривків архіву Кам'янець-Под. Казенної Палати, що тепер переховуються в Київському архіві давніх актів. Документи стосуються до кінця XVIII в. і з'ясовують становище жидів за перші роки по тому, як приєднано Поділля до Росії. Один з цих документів важливий через те, що він містить цифрові дані що-до жидівської людности Поділля й що-до кількости податків, яку збирав з жидів новий уряд. Другий документ є дуже цікавий, як покажчик того зневажливого становища, в яке иноді потрапляли жиди в Польщі. Цікаво зазначити, що навіть російський уряд, не вважаючи на його неприхильність до жидів, не міг не почувати цієї зневажливости й навіть міркував про те, як її скасувати. Але це було тільки на початку приєднання до Росії польських країв, пізніше-ж він сам дуже часто наслідував політику давньої Польщі.

Ред.

Київський Архів Давніх Актів. Кам.-Под. Каз. Палати спр. ч. 31. За рапортом Кам'янецького повітового скарбника про прибутки, що збираються в Кам'янці-Под. за вхід жидів у місто.

Изъяславской губерній въ вторую Коммисию отъ Каменецкаго уезднаго казначейства рапортъ.

Казначейство, узнавъ, что въ местечке Каменецъ-Подольскомъ состоитъ на откупе доходъ, в немаломъ количествѣ взимаемой со входящих въ городъ еврейскаго закона съ каждой головы мужеска пола по повзолотого, женскаго пола и малых детей по некоторому числу неравно, о сем казначейство Коммисіи за должное поставляет донесть к сведению, в какое мѣсто й куда таковой доходъ поступаетъ, не должен ли оной поступать, какъ и протчие, къ государственнымъ доходам, а притом не повелено ли будетъ истребовать, по какому постановлению сей збор чинится й за какую сумму въ годъ отдается на откуп.

Казначей порутчик Петр Чернухин.

Марта 25 дня 1795 г.

Определили: прописать е. п-ву Шереметеву.

Милостивый государь мой Василий Сергѣевичъ!

Каменецъ-Подольской городовой магистратъ в поданном ко мне отъ имени всѣхъ тамошнихъ жителей прошеніи, изъ которыхъ о другихъ не упоминаюсь я здѣсь, — проситъ напослѣдокъ, дабы зборъ денегъ за входъ въ крѣпость съ каждаго еврея повелѣно было оставить на прежнемъ основаніи. А какъ вместе с симъ и Кривосарской [1]) жидовской кагалъ принесъ мнѣ жалобу на производимое съ нихъ помянутое взыскание, то по поводу сего исътребовать от правящего должность коменданта Каменецъ-Подольской крѣпости подробное свѣдѣніе и приобщая при семъ в копіяхъ контрактъ, Кривосарскимъ еврейскимъ кагалом съ комендантомъ заключенный, и поданную отъ жидовъ прозбу, я в. п-ству соотвѣтственно вышеизъясненным обстоятельствамъ препоручаю .... в уваженіи,

---

[1]) Передмістя Кам'янця.

что изъятіе въ свободѣ входа въ крепость несовмѣстно с благотворным ея и. в-ства узаконеніями, желательно бы мнѣ было, есть ли бы в. п-ство изволили изыскать способъ. упоминаемый за входъ в крѣпость сборъ съ жидовъ на изъясненные въ контрактѣ употребленіи замѣнить другими городу присвоенными доходами, чем самымъ удовлетворились бы и надобности, подъ предлогомъ которыхъ сей сборъ установленъ, и пресѣклось воспрещеніе входа в крѣпость без заплатъ, яко обычай настоящему образу правленія вовсѣ не соотвѣтственный и, какъ кажется, тамъ введенный самовластіемъ и прихотью прежде начальствовавших.

Подлѣнное подписалъ Тимофѣй Тутолминъ.

Ноября 26 дня 1793 г. Несвижъ Его п-ву Шереметеву.

Київський Арх. давніх актів. Кам.-Под. Каз. Палати спр. ч. 25 Окладная книга для губернского казначея Подольской губерніи о сборѣ съ мѣщанъ евреевъ поголовныхъ съ головы по четыре рубля и съ них накладныхъ денегъ. 1795 г.

1. В уѣздѣ Каменецкомъ мещан еврейскихъ мужеска пола головъ 1684; с нихъ поголовных по четыре рубля с головы — 6736 [1]), накладных по две копейки с рубля 134 р. 72 к., итого 6870 р. 72 коп.

2. В уѣздѣ Грудскомъ мѣщан евреев мужеска пола головъ 1935, с нихъ поголовныхъ по четыре рубля с головы 7740 р., накладных по двѣ копѣйки с рубля 154 р. 80 к., итого 7894 р. 80 к.

3. В уѣздѣ Зиньковскомъ мещанъ евреевъ мужеска пола головъ 1330, с нихъ поголовных по четыре рубля с головы 5320 р., накладных по двѣ копѣйки с рубля 106 р. 40 к., итого 5426 р. 40 к.

4. Въ уѣздѣ Проскуровскомъ мѣщанъ евреевъ мужска пола, головъ 1667, съ нихъ поголовныхъ — 6668 р. накладныхъ — 133 р. 36 к., итого 6801 р. 36 к.

5. Въ уѣздѣ Ушицкомъ мещанъ евреевъ м. п. 2234, с них поголовных 8936 р., накладных 178 р. 72 к. итого 9114 р. 72 к.

6. Въ уѣздѣ Летичевскомъ мещанъ евреев м. п. 1602, съ нихъ поголовныхъ 6408 р. накладныхъ 128 р. 16 к. итого 6536 р. 16 к.

7. Въ уѣздѣ Базалійскомъ мещанъ евреев м, п. 1360, с них поголовныхъ 5440 р., накладныхъ 108 р. 80 к., итого 5548 р. 80 к.

8. Въ уѣздѣ Ямпольскомъ мещанъ евреевъ м. п. 2260; съ нихъ поголовныхъ 9040 р., накладныхъ 180 р. 80 к., итого 9220 р. 80 к.

9. Въ уѣздѣ Константиновскомъ мѣщанъ евреевъ м. п. — 1694, съ нихъ поголовныхъ 6776 р., накладныхъ 135 р. 52 к., итого 6911 р. 52 к.

10. Въ уѣздѣ Вербовецкомъ мѣщанъ евреевъ м. п. головъ 2015, съ нихъ поголовныхъ — 8060 р., накладныхъ 161 р. 20 к., итого 8221 р. 20 к.

Всего въ губерніи Подолской мѣщанъ еврейского закона головъ 17781, поголовныхъ по четыре р. с головы — 71124 р., накладныхъ по двѣ копейки с рубля — 1422 р. 48 к., итого 72546 р. 48 к.

---

[1]) Всі цифри в документі повторюються словами.